

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Dato: 07.01.2011
Deres ref.: 201005682
Vår ref.: 2010/14223JJSILVA

Høringsinnspill til evaluering av Senter for internasjonalisering av høgre utdanning - SIU

Universitetet i Oslo (UiO) viser til brev fra Kunnskapsdepartementet 15.11.2010 med anmodning om høringsinnspill på evalueringen av Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU). Innspillene nedenfor er strukturert etter Kunnskapsdepartementets ønskede tematiske inndeling. UiOs tilbakemelding har primært fokus på det som angår høyere utdanning og forskning.

Sett i lys av Stortingsmelding 14 (2008-09) "Internasjonalisering av utdanning" hvor man legger vekt på internasjonalisering som et middel til å heve kvalitet og relevans i norsk utdanning, og UiOs egen Strategi 2020 hvor det fokuseres på internasjonalisering som et gjennomgripende prinsipp, er den grundige evalueringen av SIUs virksomhet interessant og viktig. Fremtidens SIU bør være et organ som støtter opp under internasjonalisering som en integrert del av all norsk utdanning og forskning i tråd med hva myndigheter og institusjoner ønsker. Det er derfor viktig at man har tett kontakt med sektoren, samtidig som man har perspektiver som strekker seg utover tradisjonell internasjonalisering med fokus på mobilitet.

1. SIUs styringsmodell

Evalueringen viser til at styringsstrukturen ved SIU er kompleks, ressurskrevende og lite adekvat. UiO er enig i at SIUs styringsstruktur ikke er optimal, og slutter seg til evalueringens forslag om en forenklet programstyre- og komitestruktur. En sammenslåing av programstyrer for programmer med sammenfallende målsetninger kan med fordel iverksettes.

UiO ønsker å presisere at medlemmene i SIU-styret og de ulike programstyrene og komiteene bør være medlemmer i kraft av sin kompetanse og ikke som representanter for sin institusjon. Medlemmenes fokus bør være på sektorens utfordringer og målsetningen bør være å tenke helhet og strategiske prioriteringer. UiO støtter også forslaget om at SIUs styre bør ha med representanter som er spesialister på internasjonalisering fra andre land.

Rektor
Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Det bør dessuten tas i bruk ad hoc-grupper satt sammen av vitenskapelig og administrativ ekspertise fra institusjonene og representanter for brukergrupper ved utvikling og lansering av nye programmer eller satsinger. Slike ekspertgrupper vil både kunne foreta vurderinger av strategisk karakter, samt bidra til en god utforming av programmet.

2. SIUs rolle i arbeidet med internasjonalisering av høyere utdanning

UiO er generelt godt fornøyd med SIUs tjenester knyttet til internasjonalisering av høyere utdanning. SIU skal ha ros for god programforvaltning og service overfor institusjonene.

Evalueringen påpeker at SIU har fjernet seg fra universitetene og at SIUs rolle overfor de store institusjonene oppleves noe utydelig. Som en konsekvens av at SIU ikke lenger er tilknyttet UHR, opplever UiO at universitetene har mistet et talerør overfor Kunnskapsdepartementet. Der SIU tidligere ville fremmet universitet- og høgskolesektorens sak, registrerer vi at man nå inntar en mer passiv rolle som et mellomledd snarere enn et talerør.

SIU har sin styrke på informasjon og presentasjon, men fremstår som svakere i forhold til gjensidig kommunikasjon. UiO etterlyser mer dialog og kunnskapsutveksling mellom SIU og lærestedene. Som det sies i evalueringen, kan SIU med fordel være mer lydhøre for innspill og innta en "hva kan vi gjøre for dere"-holdning.

En faktor som støtter opp under inntrykket av et organ som bruker mye ressurser internt og har løse relasjoner og forpliktelser overfor den sektoren de er ment å betjene, er SIUs kraftige vekst de senere årene. I en tid hvor SIU stadig tillegges nye oppgaver, mener UiO det er viktig at man vurderer om ressursbruken kan gjøres mer effektiv hvis større deler blir kanalisert direkte til institusjonene, særlig i de tilfellene hvor institusjonene selv innehar kompetansen. Se også punkt 4, avsnittet om fordeling av *overhead*.

UiO har, i likhet med de andre universitetene, høy kompetanse på internasjonaliseringsfeltet og egne strategier for internasjonalisering. Selv om SIU sitter på mye kompetanse på feltet er det ikke alltid at SIUs innspill og tjenester er like relevante for universitetene. Det er nødvendig med en mer fleksibel holdning i forhold til de forskjellige typene læresteder, og SIU må være mer åpen for dialog og kunnskapsutveksling. UiO ønsker å bli konsultert om strategier og veivalg, og SIU oppfordres til å se nærmere på hvordan søsterorganisasjonene i andre land får til dette samspillet.

UiO mottar mange henvendelser fra SIU om deltagelse i nye programmer og samarbeidsprosjekter. UiO opplever til tider å få videresendt forespørsler som virker lite gjennomarbeidet fra SIU. Et konkret eksempel er External Cooperation Windows, hvor det sent i utlysingsprosessen kom frem at Norge ikke var et aktuelt søkerland. Dette burde SIU som et nasjonalt kontor ha klarert på et langt tidligere tidspunkt. SIU må

sile denne type henvendelser og kvalitetsikre relevansen til nye programmer før de formidles til utdanningsinstitusjonene.

Evalueringen påpeker at Kunnskapsdepartementet burde sette romsligere tidsfrister for SIU. Lærestedene opplever også korte tidsfrister som et gjennomgående problem, spesielt ved utlysning av nye programmer, og oppfordrer SIU til å drøfte dette nærmere med Kunnskapsdepartementet.

3. SIUs rolle i arbeidet med internasjonalisering av grunnopplæringen

SIUs nye oppgaver knyttet til å være et service- og kompetansesenter for skoler og skolemyndigheter på grunnopplæringsområdet har en del utfordringer som blir belyst i evalueringen. SIUs utvidede mandat med internasjonalisering av grunnopplæringen må ikke gå på bekostning av SIUs ansvar og tjenester ovenfor høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner. UiO er opptatt av at man har fokus på mulige synergieffekter mellom internasjonalisering av lavere og høyere utdanning.

4. SIU som nasjonalt programkontor for høyere utdanningssamarbeid

Som nevnt er UiO fornøyd med de tjenestene SIU tilbyr som programadministrator, deriblant informasjon om programmene og serviceinnstilling hos personalet.

Evalueringen bemerker at SIUs nye rolle ikke må medføre for mye byråkratisering og sentralisering. Rapportering og økonomiske rutiner må ikke bli for krevende. Ved visse tilfeller opplever UiO at programadministrasjonen er tungrodd og ineffektiv. SIU bør påta seg ansvaret med å utvikle gode og brukervennlige rutiner som ikke påfører institusjonene unødvendig merarbeid.

Som programkontor mottar SIU ofte en relativt stor *overhead* knyttet til administrasjon av programmer, mens utdanningsinstitusjonene som deltar tilbys lite eller ingen *overhead*. I mange tilfeller gjør utdanningsinstitusjonene mye av administrasjonen av programmene selv, og deler av SIUs administrasjon oppleves overflødig og byråkratisk. Dersom mye av det faktiske arbeidet ligger ute hos utdanningsinstitusjonene bør SIUs rolle kunne reduseres slik at det ikke gjøres unødvendig dobbeltarbeid. Deler av midlene til administrasjon bør da kunne overføres til den institusjonen som faktisk utfører oppgavene og ikke utelukkende til SIU i lys av å være programkontor. Man må unngå at det sprer seg en oppfatning av at SIU er i et konkurranseforhold med de institusjonene de skal støtte når det gjelder fordeling av *overhead*. UiO etterlyser mer åpenhet og fleksibilitet rundt fordelingen av *overhead* og administrativ arbeidsfordeling mellom SIU og lærestedene. Se også punkt 2, avsnittet om SIUs vekst og ressursbruk.

SIU bør utvikle felles nasjonale retningslinjer og rutiner for å sikre likebehandling nasjonalt. Det har for eksempel ved flere anledninger vært etterlyst at SIU utarbeider nasjonale standarder for håndheving av retningslinjer innenfor de ulike programmene som Kvote og Erasmus.

Et konkret forslag til effektivisering er at SIU kobles opp mot Felles studieadministrativt system for universiteter og høyskoler (FS). Med tanke på at alle institusjonene nå bruker FS, bør SIU på lik linje kunne kobles opp mot FS. Dette ville spesielt medføre en effektivisering i forbindelse med rapporteringer. UiO har mange års erfaring med bruk av FS i internasjonaliseringsarbeidet, og bidrar gjerne med kompetanseoverføring i en innkjøringsfase.

Ved lansering av nye programmer mener UiO at man må gå i dialog med institusjonene og gi dem en mulighet for å komme med innspill før nye utlysninger og prosjekter settes i gang. Ved utarbeidelsen av det nye Eurasia-programmet fikk lærestedene komme med innspill før utlysningen, noe som var meget velkomment, og man satte pris på at innspillene ble tatt til følge. EØS-programmet er et eksempel på det motsatte; der hadde man ingen innflytelse og resultatet er et program som er meget tungt og ressurskrevende å håndtere for lærestedene. Tidsaspektet er, som nevnt ovenfor, ofte begrensende, og når nye prosjekter blir lyst ut er det som oftest for sent for utdanningsinstitusjonene å komme med innspill. SIU må raskt konsultere relevante aktører når forslag om nye programmer foreligger, slik at utdanningsinstitusjonene kan ha en reell mulighet til å diskutere innholdet og påvirke strategiske valg.

Når det gjelder samarbeidsprosjekter som omfatter både studier og forskning, bør det vurderes hvorvidt det er riktig at disse legges til SIU. Evalueringen påpeker at det er usikkert om SIU innehar den rette kompetansen for å forvalte forsknings samarbeid på en tilfredsstillende måte. Ved programmer der mye av tildelingen er basert på faglig kvalitet har NFR mer utviklede systemer for slike tildelinger og kan være en mer egnet programeier. Dette bør det nye styret i SIU se nærmere på.

5. SIUs rådgivings-, utrednings- og servicefunksjon

SIUs rolle som kompetansesenter for Kunnskapsdepartementet blir beskrevet som uklar. Det er ønskelig at SIU utvikler seg fra å være hovedsakelig et programforvaltningsorgan til også å være et kompetansesenter som fokuserer på internasjonaliseringsspørsmål. UiO støtter satsningen på SIU som et kompetansesenter hvis dette medfører at SIU i større grad gjenopptar rollen som et talerør også for utdanningsinstitusjonene.

Det er ikke innlysende hvilke funksjoner det nye kompetansesenteret skal ivareta. I samarbeid med institusjonene og oppdragsgiverne bør SIU fokusere på å styrke den strategiske dimensjonen. Dette forutsetter også at SIU blir gode på statistikk og datainnsamling, ref. behovet for å ta i bruk FS. For å kunne fylle funksjonen som et kompetansesenter, må SIU utvikle seg mer i retning av å være en profesjonell premissleverandør. SIU roses for god på administrasjon av programmer, men mangler delvis evnen til å utforme strategier som kan bistå sektoren i å nå sine mål.

6. SIUs arbeid med å profilere Norge som studie- og forskningsland i utlandet

Evalueringen roser SIU for innsatsen ved promotering av Norge som studie- og forskningsland i utlandet. UiO finner det også positivt at SIU tar nasjonalt ansvar for å presentere norske læresteder internasjonalt. Selv om UiO deltar på noen rekrutteringsarrangementer i utlandet vil det ikke være mulig for den enkelte institusjon å være tilstede overalt.

Imidlertid opplever UiO at SIUs profileringsarbeid ofte ikke er relevant. Det er i noen tilfeller mer tilpasset behovene til de mindre institusjonene enn de store. Utvelgelsen av satsningsland er ikke alltid sammenfallende med UiOs egne prioriteringer, og hvis den er det, går ofte SIUs delegasjonsreiser til institusjoner som ikke samsvarer med UiOs profil som et forskningsuniversitet. Som en konsekvens finner ikke UiO det alltid hensiktsmessig å delta på slike delegasjonsreiser.

UiO ønsker en mer aktiv rolle i strategiske veivalg fremover, blant annet gjennom å delta i diskusjonen om hvor og hvordan SIU skal profilere norske læresteder. Det er viktig at SIU innehar den kompetansen som kreves for å profilere norsk forskning så vel som studier internasjonalt.

7. SIUs samarbeid med andre aktører

Evalueringen viser til at SIUs eksterne relasjoner er fragmenterte, uten klare prioriteringer. Blant SIUs mange oppdragsgivere er Kunnskapsdepartementet den viktigste, og distansen mellom SIU og Kunnskapsdepartementet blir spesielt nevnt som en utfordring. Dette bør så vel Kunnskapsdepartementet som SIU søke å utbedre. UiO som et hovedstadsuniversitet opplever også denne utfordringen og understreker at bedre dialog og kommunikasjon mellom SIU, Kunnskapsdepartementet og lærestedene er viktig for at sektoren skal lykkes med å internasjonalisere norsk utdanning som forventet i Stortingsmelding 14 (2008-09).

Evalueringen påpeker behovet for å etablere flere og varierte arenaer for dialog mellom de ulike aktørene. UiO foreslår at SIU arrangerer en årlig nasjonal konferanse med fokus på internasjonalisering av høyere utdanning og forskning. En slik konferanse kan ta opp internasjonale trender og nasjonale utfordringer, samt ha egne *streams* knyttet til forvaltning av spesifikke programmer. På den måten vil konferansen både fungere som en nasjonal møteplass så vel som å være en arena for idé- og kunnskapsutveksling. Det bør være en forutsetning at representanter for institusjonene deltar i planlegging, gjennomføring og utviklingen av konferansen.

I tråd med det uttrykte behovet for å koble utdanning og forskning også på internasjonaliseringsfeltet, ser UiO positivt på at SIU og NFR har innledet tettere samarbeid.

Oppsummering

Den viktigste forutsetningen for et godt samarbeid er at SIU inviterer institusjonene inn i diskusjonene rundt strategiske veivalg og utviklingen av virkemidlene for å nå felles målsetninger om internasjonalisering av norsk forskning og utdanning. Det anbefales at SIU benytter seg av såvel internasjonaliseringsekspertise som annen administrativ og vitenskapelig ekspertise som finnes på institusjonene. Det er ellers viktig at SIU inntar en "hva kan vi gjøre for dere"-holdning i sin dialog med lærestedene. Dette vil medføre at institusjonene føler seg mer inkludert og at deres kompetanse blir verdsatt, noe som vil bidra til å forbedre samarbeidet mellom SIU og utdanningsinstitusjonene på sikt.

SIUs styre bør følge anbefalingen om å fokusere mer på strategiske valg enn på oppfølging av administrasjon og drift. Styrets medlemmer må ha kompetanse på internasjonaliseringsfeltet. De må ha en helhetlig tilnærming, og ikke være der hovedsakelig som representanter for sin institusjon.

UiO ønsker at institusjonene får mer innflytelse og medvirkning og at man har fleksible tilnæringsmåter under utviklingen av nye programmer og retningslinjer, samtidig som man ved implementering og rapportering tilstreber å ha felles standarder og stiller de samme krav til alle institusjonene.

Med hilsen

Ole Petter Ottersen
Rektor

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved UiO i tråd med UiOs reglement for elektronisk godkjenning.

Saksbehandler:

Jeanette J. Da Silva

22858449, j.j.d.silva@admin.uio.no